

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 7.

Lørdagen den 18de Februar 1860.

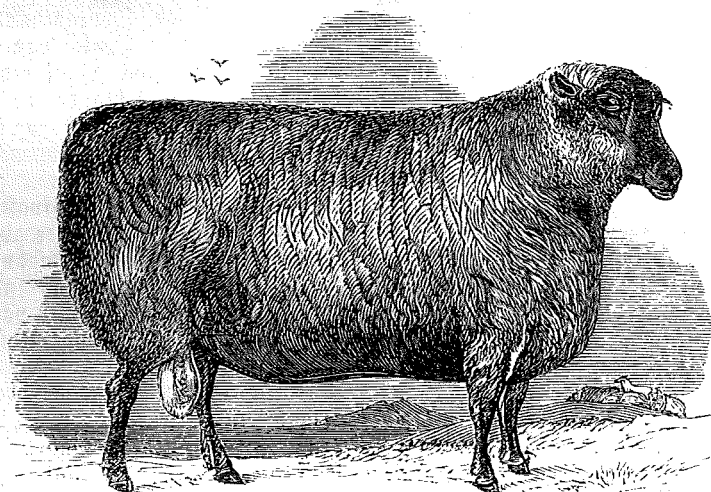
4de Marg.

Indhold.

Faaret. — Hesten. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Faaret.

(Fortsættelse fra No. 6.)

Southdownsracen.

Endnu staar det tilbage at omtale den fjerde Gruppe af Kortuldsracerne. Den har oprindelig hjemme i Sydengland. Den vigtigste Sort af denne Gruppe blev dannet paa og gressede fra først af paa de Kalkhøider, som strekker sig langs den britiske Kanal i en Høide af fra 450 til 600 Fod over Havet under Navn af Southdowns (de sydlige Dynes.) Her vokser fine og vellugtende Gressforter.

Den foruds Southdownsrace kjendtes tilforn paa at dens Hoved og Fødder var brun af Farve, samt paa at den var hornløs. Dens Kropsbygning, som tilforn ikke kunde roses, er nu meget smuk. Fordelen, som for var en Smule for let, har nu tilstrekkelig Vidde, og de øvrige Kropsdele ere saa regelmæssige og afrundede som ønskes kan. Enkelte har fundet Ulden en Smule grov og sprød, men den er i det Hele taaget fin.

Den vaskede Uld veier kun 2 \mathcal{L} . Under gamle Napoleons Krige med England var denne Uld af større Vigtighed, da den paa Grund af sin Finhed kunde benyttes til de finere Fabrikata. Men da den staar tilbage for baade spansk, saksisk og australisk Uld, tabte den efter nevnte Tid sin Betydning, og Dydretterne søgte derfor med Rette allerede før den Tid at omdanne Southdownsracen til en Slagterrace. Foredlingen paabegyndtes i forrige Aarhundrede. Vi har tilforn omtalt John Ellman som Dydretter og hertil kan endnu føies Hertugen af Richmond; men ved Siden af disse staar vor Samtidige, Jonas Webb paa Braham, hvis Springbukke ved flere store Dyrskuer i 1852 og 1853 gik af med samtlige Premier baade første og anden. Southdownsfaaret er nu udbredt overalt i England, og da det ikke, som Dishleyfaaret, fordrer rige Veter, men trives

paa fint og kort Gres, saa vinder det i mange Egne paa Dishleyfaaret, og er ogsaa mere herdet. For megen Tugtighed er det imidlertid skadeligt. Fjerdingen veier aldrig mere end 20 \mathcal{L} , men Kjødet er meget godt, og er frembragt ved mindre kostbar Næring, altsaa med mindre Beføstning end Dishleyfaarets. I Frankrig har man indført Southdowns-racen paa flere Steder; ligesom i andre Lande, saasom Sverige, Rusland etc. *) For at Kjøberne kan vide, hvor Indkjøb lettest kan gøres af denne meget yndede Race, opgives herved de Markeder i England, hvor man er sikker paa at træffe den i Mengde: Pedworth 20de November, Chichester 20de Oktober, Finken 14de September og Lindsfield 5te August hvert Aar.

I Vest for Sussex findes Dorsetracen, i hvilken begge Kjøen har Horn. Som Skjelnemerke kan opstilles, at Leber og Nesebor er sorte. Kroppen er lang og minder i sit Ydre om Merinosfaaret. Dorsetsoelen giver megen Mælk, og lemmer to Gange om Aaret. Racen er nu saa opblandet med Dishley- og Southdownsblod, at den snart er forsvunden. En treaars Dorsetbuk veier omkring 16 \mathcal{L} Fjerdingen.

De øvrige Racer, som endnu staa tilbage at nævne, er hver indenfor sin Ræds saa forskellige og opblandede, at de kan forbigaaes, hvorimod vi for dens fordums Fortjenestes Skyld endnu vil nævne

Nyelandsracen, (Nuglandsracen), som i Mideldalderen var meget anseet, og af den Tid's Forfattere settes over alle europæiske Faareracer med Undtagelse af Syd-Italiens. Ulden var dyr og veiede kun 2 \mathcal{L} . Senere tog man, for at forbedre Racen, sin Tilflugt til Blandinger med Dishley-, Kotswolds- og Southdownsblod, men Resultaterne svarede ikke til Forventningerne. Aarsagen laa vistnok i den store Forskjellighed mellem Nyelandsracen og disse Racer. Man forsøgte ogsaa Blanding med Merinosfaaret, og denne saa en Tid ud til at blive vellykket, men allerede i tredje og fjerde Led viste denne Blanding sig som et rent Misgreb. Alle disse Blandinger har nu fuldkommen tilintgjort den oprindelige Race, hvoraf kun en lille Hjord endnu er at se paa Kingspion hos Dottrene efter Tomfins, der har dannet den moderne Herefordrace. Både Nyelandsracen og Shropshire-racen lever paa sandige, temmelig magre Beter. Hermed ender Beskrivelsen af Storbritanniens

*) Forhaabentlig er Respekten for gode Racer og Overbeholdningen om, at noget maa gøres for at forbedre flere af vore Husdyrslags, nu i Etgænde. Men for kun nogle Aar tilbage var Sansen herfor endnu saa sløv i den Egn, hvor Udgiveren lever, at han til ingen Nytte indførte en egte Southdowns Springbuk. Den blev ikke benyttet, og da den tilslids udbødes til Salg for 9 Spd. (flere Gange under, hvad et saadant Dyr ved Indkjøb betales med), saa fandt endog en større Jordbrøt ved denne Pris Anledning til at bemærke: at man kan købe Guld for dyrt. Det edle Dyr maatte altsaa slagtes og udbragte i Kjøb, Skind og Uld mere end 9 Spd. Dette anmerkes, for at Leseren i et kommende Tidrum kan have en Ide om, i hvad Forhold ogsaa Landbo-litteraturen og en stor Del af dens paaregnede Leserebber maatte staa til hinanden mellem Aaret fra 50 til 60.

Faareracer; thi de staa tilbage, som endnu staa tilbage, spiller ingen Rolle i Landboudviklingen, og kan derfor forbigaaes.

Merinosfaaret skal vi senere komme tilbage til. Med England har det intet at gøre, men meget med dets Kolonier; thi dette spanske Faar frembringer hovedsagelig den fineste Uld, og vi har seet, at ikke Ulden men Kjødet var Hovedsagen for Engledderne.

Faarets Opdræt.

Den duelige Opdrætter overtager saa at sige paa en vis Maade i Mengdens Dine en Skabers Forretning. Han ombanner efter eget Foragdt-befindende de bestaaende Husdyrslags og frembringer nye Racer. Men denne overordentlige Magt kan han kun udøve ved strengt at afholde sig fra at krenke Naturlovene. Opdrætterens Talent ligger ikke i at forsøge det Umulige; men i at tage allerede vundne Kjendsgjerninger ind i sin Praksis og i at følge Naturens Henpeg, saaledes at han derved kommer til det Maal, som Naturen selv har lagt an paa at naa.

Det vigtige Spørgsmaal om Krydsninger giver os strax et Bæviis paa Sandheden af det ovennævnte Princip's Vigtighed. Man begyndte i England med at blande de forskellige Racer, undertiden endog de mest modsatte. Man troede derved paa en let og gjenmemgribende Maade for bestandig at kunne ombanne feilfulde Hjørde til feilfri. Den første Afkom viste almindelig Jubel, men snart saa man, og det allerede i tredje eller fjerde Led, at denne Fremgangsmaade ledede til Intet. Opdrætterne indsaa snart, at Fellesskab i Gemyt, Veirligt og Former var de eneste Hovedbetingelser for et lykkeligt Udfald. Krydsnings-raseriet ophørte saaledes, og man benyttede sig kun af denne Foreblingsmethode for at frembringe Slagt, men ikke Avlsdyr. Hvis man vil frembringe Avlsdyr, saa maa det ske ved Udvalg i selve den Hjord, der skal forbedres. Men dette Udvalg tvinger ikke Opdrætteren til alene at benytte Indavl, det vil sige, at drive Foreblingen ved sin egen Hjord alene. Indavl tillader ham tværtimod ogsaa at ty til nyt og bedre Blod udenfor sin Stald i de bedre Hjørde af samme Race. Men her gælder det at have et øvet Øie, at ikke et eneste slet Balg skal ødelægge Frugten af flere Aars Arbejde. Det smukkeste Ydre er ikke altid et Tegns paa uflanderlig Oprindelse. En smuk Springbuk kan meget vel stamme fra en slet Hjord, hvis Feil den overfører paa sit Afkom. Denne Sandhed har allerede i lang Tid været erkjendt af Hesteopdrætterne, og der er Overflod af Eksempler, saavel under Foreblingen af Faaret, som af andre Husdyr, der bestyrke denne Sandhed. Lad et Eksempel her være nok. Det skriver sig fra en af de utværligste og kyndigste reisende Agronomer, som paa sin Bidskabs Begne har besøgt en stor Del af Verden. En Opdrætter købte to Southdowns Springbukke med lige udmerkede Former. Den ene, hvis Stamtavle beviste dens rene og edle Oprindelse, kostede 350 Spd. Den anden, som var ligesaa smuk, men af tvivlsom Oprindelse,

fostede kun 140 Syd. Efter det første Dyr faldt delligt Afkom. Efter det andet Dyr var Afkommet saa slet, at man ikke vovede at benytte det mere, men lod det slagte.

I alle Lande, hvor et fremadskridende Jordbrug er indført, foretrakkes de Faareracer, som er tjenligt til Slagt. I lang Tid stod det ikke klart for Opdretterne, hvilke ydre Former man skulde opstille som Regel for den fuldkomne Slagterrace, først Backewell satte bestemte og ufravigelige Regler. Hans Samtidige skreg paa Størrelse og Lengde i Kroppen, og kritiserede heftig Dishleyfaaret, som manglede bløse Egenstaber, og som tilmed havde tynd Uld. Backewell svarede derpaa og beviste, at hans Dyr uden Størrelse og Kroplængde og uden Ulbrigdom paa et givet Stykke Land udskudte frembragte en større Bøgt Kjød og endog mere Uld end Datidens Racer, som udmerkede sig ved Størrelse, Kroplængde og Tetulthed. Dishley=Granges Hjørde tiltog daglig i Ry, og snart blev det anerkendt som Princip, at man ved at toie Slagterracers Bøgt udover en vis Grænde, arbejder mod en Naturlov, idet man der ved frembringer Dyr, som tobe i Regelmæssighed hvad de have vundet i Størrelse, og som i Forhold til deres Bøgt forterer en langt større Fodermængde, end smaa velbannede Dyr. Da man engang havde faaet Dinene op for den indertlige Forbindelse, som finder Sted imellem et Dyrs visse ydre Former og dets Letholdhed, saa havde man kun tilbage at bestemme bløse Former, og dette var saa meget lettere, som Dishley=Formen kunde tjene til Model for samtlige Slagterrace, baade for Faar og Hornkvæg.

En fuldvendt Springbuks Jdre skal vere i Besiddelse af følgende Egenstaber: Et lille, men oventil bredt Hoved, et Die paa engang mildt og livligt, smaa Drer, tynd Hals ved dens Forening med Hovedet, men tiltagende i Tykkelse efter som den nærmer sig Skulderen, bredt og dybt Bryst, lige og bred Ryg, vel afrundet Krop, ligesaaende Fodder, lidet udviklet Benbygning, sin Hud og Uld fri for Haaruld. Alle disse Merker ere af Bigtighed, hvad enten Dyret skal tjene til Uld eller til Slagt. Et vidt Bryst for Eksempel angiver store Lunger, og disse ere Hovedbetingelsen for en raff Ernering og Tegn paa Letholdethed og hurtig Fedeevne. Lungerne kan sammenlignes med Dampfogeren; er den for liden, saa arbejder ogsaa Maskinen langsomt. Et lidet Hoved og liden Benbygning giver lidet Affald, hvorved Dyret kan betales bedre af Slagteren.

Hvad der er anført om Bukken passer ogsaa paa Soien. I Praktiks er man imidlertid med Hensyn til afrundede Former mindre nøieføende end Hunnen end med Hannen, men en god Opdretter fordrer altid et dybt Bryst, vide Lender og en lige og bred Ryg. Om Englendernes Forbring paa Ulden er der tilforn oftere talt. Egenstaber af anden Rang, saasom Farven, ser Opdretteren mest paa, fordi den ofte angiver Blodets Renhed; saaledes fordrer man sort Hoved og Fodder hos Corihø=derne og et blaaagtigt Ekser paa Dishleyfaarets Hoved. Dette siger man hos stift-

nevnte er et Tegn paa Fedeevne, og mangler det, tvivler man om Racens Renhed.

Englenderen velger Soierne i sin egen Besætning. Han anser Hunnen for at have ligesaa megen Indflydelse som Hannen paa Afkommet; men af let forklarlige Grunde er han nodt til at vere mindre streng i Udvalg af Hunner end af Hanner. Feltgreb har her mindre Følger, fordi en Sole kun bringer et a to Lam aarlig, medens Bukken har Indflydelse paa det hele Afkom. En Egenstaber fordres alligevel strengt hos Soierne, og det er Formlighed.

Springtiden settes gjerne til midt paa Hosten. Mod Enden af September faar da Soierne en rigeligere Nering. En Springbuk betjener 60—80 Soier. I omhyggeligt behandlede Hjørde har hver Soie sit Navn. Tiden, naar den løber, optegnes, og dette kommer man let efter ved at bemere Springbukens Mave med en eller anden Farve, som afsetter sig paa Soiens Ryg. Saaledes ved Hyrden, naar hvert Faar skal lamme. Ramningen indtreffer først paa Vaaren og i England næsten altid i fri Luft. Der kommer meget ofte Tvillinger, og man regner, at Dødeligheden iberegnet, erholder man alligevel efter 100 Dishleysoier 150 afvendte Lam.

Lammets Hale afbuges naar det er 14 Dage gammelt. I samme Alder gildes Bukkene. Til disse Operationer velges en suuk og tør Dag. Nogle raade til ogsaa at gilde Soierne, forat gjøre dem lette at fede, naar de ere 6 Uger gamle. Forat beskytte dem mod Insektstik dypper man da hele Kroppen med Undtagelse af Hovedet i en Blanding af Tobak, Arsenik, Olie eller Sebe.

Dette Bad frier dem fra Lus og holder ved sin Lugt Myg og Fluer borte. Afvendingen er et farligt Dieblif i Lammens Liv. De maa efter denne Tid udelukkende fodres med Hø eller Gæs. Blandt andre Forsigtighedsregler anbefales der ikke at sende Lammene paa Beter, hvor der allerede har gaaet Faar, for at de ikke skal faa drebende Diarrhoe (Mavefyge). Bedst er det at give de unge Dyr Hø af anden Kloverslet, som i England gjerne er blandet med Raygres, eller endnu bedre anden Slet af almindeligt Hø.

(Fortsættes).

Hesten.

Indavl og Krydsning.

I forrige Aargang fra No. 36 og udover begyndte Fremstillingen af de engelske Husdyrracer med Hesten. I Haab om at Ugekriftets Læsere har fulgt denne Fremstilling og saaledes faaet Kjendskab til Begreberne om de forskellige Forædlingsmaader for denne Dyrsort, skal vi nu se, hvad en praktisk Mand udenfor England formener om Anvendelsen af de to Hovedforædlingsmaader: Krydsning og Indavl anvendt paa Hesten. I Danmark fores for Diebliffet en levende Strid

om disse Spørgsmaal. Hos os, hvor Hesten i høj Grad trenger til Foredling, sumrer endnu Spørgsmaalet. Men efterat Statsagronom Lindeqvist har overgivet Offentligheden sine Forslag til Stamstutteriers Drettelse i Norge, vil Regjering og Storting forhaabentlig varmt tage sig af Sagen. Nu er det at befrygte, at Almenheden vil tie og lade Styrelsen træffe gjennemgribende Foranstaltninger, hvorved Hesteavlens faar et bestemt Preg og en bestemt Retning, som ikke senere kan opgives, hvis ikke Ustadihed skal faa Indpas og lede til Forvællinger og Tab. Forst naar Stutteribestyrelsen er midt inde i Arbejderne, fremkommer gjerne Treddiemands Indsigelser og Forklaringer i en højst upassende og ubeleilig Tid. Da kommer strenge Forbringinger paa gjennemgribende Forandringer ledsaget af en nedrivende Kritik over hvad der er gjort og gjøres. Saaledes forholder det sig for Diebliffet i Danmark. Hvis vi nu ikke begynder at udtale os over, hvad der bør gjøres til Hesteavlens Fremme, saa faar Styrelsen Anledning til at se Stemningen, Dplysninger af Vigtighed vil gjøre Nytte, fordi de fremkommer itide, og man slipper kanske for en halv Snes Aar herester at se en hadst Strid, hvori Datidens Personligheder paa en krenkende Maade gjøres ansvarlige for, hvad Almenheden selv, ved ikke itide at udtale sig, nogle Aar i Forveien stillende godkjendte.

I Danmark har en lignende utidig Strid udartet til Bitterheder og Partiissheder. Bar den blevet ført med Kollighed, saa vilde for os i denne Strid meget veret at lere, men de fleste Indleg i Sagen have vist formegen Farve og forliden Sandhed. En Undtagelse herfra gjør Proprietær Tygesens Indleg. I en Artikkel betitlet „Krydsning og Indavl“ søger han at bringe sine Landsmænd tilbage til Sagens Kerne, og fremstiller de almenlybige Principer og Kjendsgjærninger, som maa have Indflydelse paa Udviklingen og Foredlingen af ethvert Lands Hesteavl.

Denne Artikfells almindelige Punkter gjengives her, og ved dens Slutning skal vi kaste et Blik paa Statsagronom Lindeqvists Forslag og undersøge, hvorvidt de stemmer med opstillede Forbringinger, det vil sige med Trangen til Hesteracens Foredling i vort Land.

Derksom vi nu tillige ville anstille nogle Sammenligninger imellem de længst forsvundne og vore nuværende Tider, kan det vel neppe være undgaaet Nogens Opmærksomhed, at ligesaa forskellige som Nationernes Sæder, Skikke og Kulturtrin vare i Oldtiden og i Mellemperioderne indtil vore nuværende Tider, ligesaa forskjellig har Brugen af Hesten været, og som en Folge deraf det Trin af Udvikling, hvorpaa den har staaet. Imedens man i Oldtiden aldrig brugte Hesten som Trækdyr, men alene som Krigshest, og den saaledes kun havde Bærd som saadan, kunde der ikke være Tale om at udvikle den til noget andet Brug. I hine Tider og endnu langt senere, brugtes kun Stude til Markarbejde og Kjørsel, ja endnu i det 15de Aarhundrede bereiste Dronning Anna af Bretagne

denne Provinds i en tohjulet Vogn, forspændt med Stude. Men efterhaanden som Kulturen gjorde Fremstribt, og Handel og Agerbrug udviklede sig, gjordes ogsaa ganske andre Forbringinger til Hesten, end tidligere. Istedetfor at Alle tidligere havde bevæget sig til Hest, kom nu Kjøretøier af alle Slags mere og mere i Brug, ligesom og Hesten senere mere og mere blev anvendt i Agerbruget. Veiene vare dengang overordentlig lette, Kjøretøierne af en klodset Konstruktion og af en Lyngde, der overgaar vore Begreber. Den svære Trækhest med et mere eller mindre flegmatisk Temperament og langsom i sine Bevægelser blev paa mangfoldige Steder en Nodvendighed og paa flere Steder en Gjenstand for Hæjeopdrætters Opmærksomhed. De ribberlige Turneringer bidroge ogsaa til Udviklingen af svære Heste, efter som kun disse vare istand til at bære de svært rustede Krigere. Tiderne have atter forandret sig, og jeg vil henstille til Enhvers eget Skjonnende, om de hos os og i alle Lande overordentlig forbedrede Vei, de lettere og bedre konstruerede Kjøretøier, Arbeidsvogne, Plove o. s. v. ikke tyde hen paa, at den mindre svære Hest, der har en større Bevægelighed og mere intensiv Kraft, vil afløse den svære Trækhest, ligesom denne afløste den lette Ridehest. Selv Jernbaner, der som et Net af Nerver udbrede sig over hele Verden og have fremkaldt et uendeligt Liv og Røre i alle Foretagender, ere et Udtryk af, at vi ikke længere kunne noies med at bevæge os fremad med fordums Langsomhed. Artilleriet saavel som Kavalleriet manøvrere med en Hurtighed og Kraft, hvorom man tidligere intet Begreb formaade at gjøre sig, og som endnu maa forøges paa Grund af de nyere Skydevaabens Studvidde *). Kort sagt, i Alt, hvad der foregaar og i mægtige store Træk udvikler sig for os, indeholdes Vink, som vi ligesaa lidt i vor Hesteavl som i nogen anden Retning kunne lade gaa upaaagtede hen, og vi bør derfor bestræbe os for at bibringe vore Heste den Hurtighed, Udholdenhed og Kraft, der gjør dem stikede til i de forskjellige Brugsretninger at tilfredsstille vore egne og vore Handelskunders Forbringinger.

*) Frederik den Store skriver om sin Faders Kavalleri: la cavallerie était composée de très grands hommes, montés sur des chevaux énormes; c'était des colosses sur des éléphants, qui ne savaient ni manoeuvrer ni combattre (oeuvres de Frédéric II. tome II. pag. 345). Frederik den Andens Marche til Leuchten med 7000 Mand Kavalleri efter Slaget ved Rosbach, en Vællængde af 43 Mil, hvortil han, uden at blive foruroliget af nogen Fjende, brugte 30 Dage, altsaa 1 1/2 Mil om Dagen, fremstilles i Krigsberetningerne saaledes: „Der König schlug die Schlacht bei Rosbach am 5ten Novbr. und — flog nach Schlesen und schlug die Schlacht bei Leuchten am 5ten Decbr. (Geh. Mengel: Die Remontierung der Pr. Armee 1845 S. 209).

Som Modspætning hertil vil jeg anføre Følgende: I September Maaned 1843 foretog 4 Eskadroner af det franske Kavalleri et Overtog paa en Beduin-stamme og tilbagelagde, uden at gjøre noget Dpphold, 42 lieues (25 danske Mil) i 36 Timer. Ikke en eneste Hest gik tabt eller havde lidt anden Skade end den, de fiendtlige Rugler havde forarsaget. (St. Ange cours d'hippologie, tome II. P. 240.

Men nu Midlerne til en saadan Forbedring?

Ligemeget, om Arabernes ædle Hesteracer i lige Linie nedstamme fra Profeten Mahomed's 5 berømte Hopper og disse igjen fra Kong Salomons Stutterier, og ligemeget, hvorledes og hvor de første Heste, der fremstode paa Kloden, bleve stable, hvilket vi helst maa overlade til Bidskabsmændene at udgrandste, vil jeg indskrænke mig til at bemærke, at Araberne, paavirkede af deres Religion og Profetens Lære, understøttede af Klima og lokale Forhold, ved deres Parringsystem, Opdrætningsmaade, Nøgt og Pleie og ved under Saddelen paa deres Nazziaer, Falke-, Love- og Strudsjagter, igjennem Tusinder af Aar at underkaste deres Heste de voldsomste Prover paa Hurtighed og Udholdenhed, Tid efter anden udviklede hos disse en saadan Hurtighed, Udholdenhed, Smidighed, Kraft, Nøisomhed og Haardførhed, at de overgik alle andre Hesteracers. Saa at sige indlemmet i Araberens Familieliv, er den arabiske Hest sin Herre og hans Familie tro som en Hund; from, klog og intelligent, modig, og med et Die, der er et Sprog, er den sin Herres Rigdom og Stolthed, hans Alt. Under saadanne Forhold har den udviklet en Legemsform, der er en Typus for den lette Kavallerihest, en Typus paa fysisk og moralsk Skønhed, og ved at Araberne vælge til Al de Individuer, som have bestaaet haarde Prover paa deres Værd, have de indpodet dem et Racepræg, hvoraf enhver Fiber gjennemstrømmes, og en Evne til at nedarbe deres fortrinlige Egenstaber, som ikke overgaes af nogen anden Race.

Den engelske Fuldblodshest, der ifølge de fleste Hippologers Anskuelse nedstammer i lige Linie fra Arabere og Berbere, har ved et kunstigt, raffineret Træningsystem tabt den Fromhed og Godmodighed, der er Araberne egen, og tillegnet sig et irritabelt, nervøst Temperament, som er fjernt fra hin og gjør den upraktisk under almindelige Forhold. Derimod har den ved Engländernes omhyggelige Behandling og ved Kraft og Hurtighedsprover, der traadte istedenfor Arabernes Nazziaer og Jagter, ikke alene bevaret den Energi, Kraft og Udholdenhed, som den arvede efter sine Stamfædre, men tillige ved Klimaets Paavirkninger og ved kraftigere Fødemidler udviklet en Størrelse og Legemsform, der gjør den langt mere praktisk for vort Brug som Besseler end den lille Araber.

At disse ædle Heste bevares i deres Egthed og Reenhed ved Indavl (breeding in and in v. in the same line) og ved de samme Midler, som have fremkaldt dem, nemlig ved praktiske Prover paa, hvad de due til, forinden de bruges som Tillægsdyr, Væddeløb, noiagtigt forte Stamregistre og omhyggelig Pleie — er et Axiom iblandt alle Hippologer, der ikke trænger til nærmere Forklaring.

Alle andre Hestslag ere kun et Udtryk af Diebliffets Forbrug eller et Produkt af lokale Tilfældigheder og Paavirkninger af Klima, Fødemidler og Jordbundsforhold. Bragte til en vis Grad af Udvikling kunne de, saalænge de forblive under de samme Paavirkningers Indflydelse, være

konstante og i visse Retninger forbedres ved sig selv, saasom i deres Lob, Legemsform, Størrelse o. s. v.; men bringes de ind under andre Forhold, hvor Klima og Jordbundsforhold ere dem uwanter, tabe de deres Typus og Nedærningssevne og udarte. Stige derimod vore Fordringer til deres moralske og fysiske Evner udover, hvad lokale Forhold, Nøgt og Pleie formaa at udrette, vil der iblandt deres egne Individuer ikke kunne findes Midler til at fremkalde en Udvikling af Kræfter, som Kulturens tiltagende Fremskridt kræver, fordi de med et Liv uden stærk Livskraft, med en Organisme af mere eller mindre lymfatisk Natur og paavirkede af ydre Forhold, mangle den Vitalitet og Fasthed i Typus, som det ædle Blod besidder i saa høj en Grad, og som giver dette Evnen til at modstaa ydre Paavirkninger. Er nu dette Tilfældet med Landracer, som ved omhyggelig Behandling og hensigtsvarende Parringer have opnaaet en Konstanthed, der giver dem et Slags Racepræg, kan der selvfølgelig ikke være Tale om forkviklede Provinds- eller Engshestes Vedligeholdelse eller Forbedring ved indbyrdes Parring, efterform disse ved Parringer isfeng med Hingste af forskjellig Herkomst ikke alene have tabt Udtrykket af en bestemt Karakter, men tillige have optaget og indsuget i deres Blod alle de forskjellige arvelige Lyder, hvormed de anvendte Besselere have været beladte. (Fortsættes).

Jndlandet.

Christiania. I Odelssthingets Møde den 9de bifaldtes blandt Andet Bankkomiteens Indstilling, gaende ud paa Forkastelse af Lagthingsmedlemmerne Bergsagers og Lies Forslag til Lov om Indskrænkning i den frie Rentefod m. V.

I Lagthings Møde den 10de d. M. bifaldtes Odelssthingets Beslutninger 1) i Anledning af Lagthings Ummærkninger om Sofarisløven, samt 2) om Udvidelse af Kjøbstaden Kragerø, og 3) om Forandring i Udfiskningsloven. Sidstnævnte Beslutning er saalydende: § 1. Den i Lov om Fjords og Skovs Udfiskning af 12te Oktober 1857, § 18, Bogstav a omhandlede Opmaaling og Kartering skal ikke udstrækkes til saadanne Dele af Eiendommen, som Udfiskningen ikke omfatter eller berører. § 2. Ved Udfiskning af Udmark eller Dele af Udmark, hvis Værdi er ringe i Forhold til Udstrækningen, kan Opmaaling og Kartering bortfalde, naar Udfiskningsmændene ere enige om at anse samme usornødvend.

— Trøisfisket ophørte den 30te Januar med et Udbytte af 35—40,000 Tdr. — Udbyttet af Kind- og Bataldfisket til den 7de anslaaes til omkring 120,000 Tdr. — Den 7de, 8de, 9de og 10de særdeles rigt Fiske ved Skudesnæs og langs Karmøens Østende til Tommervig. Stor Sildefyngde under Land. En Mængde tildels gode Laase ere stængte. Der faldt ogsaa noget Notefiske ved Løvs og Helgelandet paa Østfiden af Karmø. Et mindre Fiske ved Kobbervig. Middelsprisen ved Skudesnæs 2 $\frac{1}{2}$ 18 $\frac{1}{2}$, ved Kobbervig 1 Spd.

— Ifølge Telegram fra Skudsnæs den 13de ds. var Fisket i Aftagende, dog fremdeles meget rigt paa nogle af Sætterierne. Ringe Almue, da en stor Del Garnfiskere ere dels hjemme i Fjordene med fersk Sild, dels nordenfors. Kobbervigsfisket ubetydeligt. Siden 10de ldt Garn- og Notefiske ved Fæs. Pris her 2 Ort 6 $\frac{1}{2}$ a 4 Ort. — Middelsprisen neppe 3 Ort; Kobbervig 5 a 6 Ort. For Laasild 4 a 5 Ort. Meget koldt og roligt Veir.

— Fra Skudsnæs er følgende Telegram indløbet den 15de ds.: Fisket stærkt aftagende paa den hele Strækning fra Sydneset til Tommervig. Kobbervig- og Fæsfisket ophørt med ringe Udbytte. Ved Sydenden af Bullen begyndte et Garnfiske, om hvis Betskaffenhed savnes paalidelig Underretning, da idag nordlig Uveir. Pris 3 Ort 6 $\frac{1}{2}$ a 4 Ort.

— Fra Hindoen er følgende Telegram indløbet den 13de ds.: Løverdags mindre Fiske vestenfors Uffsen. Gjennemsnitspris 7 Ort. Gode Udslagter ved Mosvær. Vulsand intet. Læber Landvind. Endel Almue afreist sydover.

— Morgenbladet for 10de d. M. meddeler følgende: En af de for Landets vigtigste Udstillinger i indværende Marked er identvisl Udstillingen af Agerbruksredskaber og Maskiner i Bodsstængslets Udsalg i Kongens Gade. Som bekendt blev for flere Aar siden fra Ladegaardssøens Hovedgaard de fornødne Modeller leverede til Bodsstængslet, som senere paa trende Maader har forsøgt at bringe disse for sin simple og billige Konstruktion og forøvrigt hensigtsmæssige Redskaber til almindelig Kundskab. Den første Maade, hvorpaa dette blev forsøgt, var ved Udførelsen af Miniaturmodeller, der vare saa nøiagtige, at de naturlige Redskaber derefter maatte kunne forarbejdes. Tanken dermed var at istandbringe Modelmaskiner i Forbindelse med Almuebibothekerne. Den anden Maade har været ved Forsærdigelsen af de virkelige Redskaber. Disse ere alle konstruerede af Brugsfuldmaagtig Biseth paa Ladegaardssøen og have den Fortjeneste, at de ere saa simple, at ikke alene enhver dygtig Smed maa kunne gjøre dem, men at selv dygtige Bønder baade selv kunne forarbejde dem og reparere dem. Disse Redskaber, hvorefter Tegninger og Beskrivelser ere udsprede over det hele Land, dels som Tillæg til Budstikken, dels ved Hs. Maj. Kongens Gave til Almuekolerne, ere alle i længere Tid prøvede paa Ladegaardssøens Hovedgaard og have allerede fundet ubelt Bisald af mange kyndige praktiske Jorddyrkere. Et Sæt af den ovennævnte Modelsamling, smukt forarbejdet og opbevaret i et Skab sælges fra Bodsstængslet for 26 Spd. 54 $\frac{1}{2}$, men vil identvisl blive billigere, hvis Afsetningen blive større og Stængslets Gevinst omtrent den samme. Agerbruksredskaberne selv ere forholdsvis ogsaa meget billige og vi ville eksempelvis her kun nævne Ploge af forskjellige Størrelser fra 8 til 10 Spd.; Undergrundsharv og svensk Labeharv 12 Spd.; Ager-Nul 12 Spd. og Hypeplog 5 Spd. 60 $\frac{1}{2}$. Bredsaamaskine 25 Spd. I Danmark koster en saadan 35 Spd. Foruden den Fordeel for Landet, at dens Straffeanstalt paa denne Maade beskjæftiges, ligger deri ogsaa for Fangerne Forbedring og for deres Anvendelse efter at være dimitteret fra Stængslet en stor og vigtig, man tør

vel si, statsøkonomisk Binding, og det har derfor ofte været vor Hensigt at henlede den almindelige Opmærksomhed paa de Bestræbelser, som i al Stilhed have været gjorte igjennem en Række af Aar for at forberede disse Bidrag til Landbrugets Opkomst. Det bør bemærkes, at Selskabet for Norges Vel ikke har nogen Udstilling af Redskaber paa Tøien, og det kunde derfor have været ønskeligt, at nogle Redskaber fra Bodsstængslet havde været udstillede paa Torvet for at skaffe Bønder eller den besøgende Landalmue et mere isinefaldende Middele til at vække Opmærksomheden, der vanskelig lader sig drage hen til en Butik i anden Hensigt, end at gjøre Indkjøb. Vi skulle senere hen komme tilbage til den vigtige Gjenstand med Hensyn til Uddelingen af Tegninger og Beskrivelser til Landets samtlige Almuekoler. Forøvrigt er det identvisl overflødig at bemærke, at Enhver, der ønsker at gjøre sig bekendt med Landbruksdriften paa Ladegaardssøens Hovedgaard, stedse imødekommes med den største Beredvillighed.

— Nigtstidenden meddeler, at ifølge Underretninger fra London vil den engelske Regjering foreslaa for Parlamentet at reducere Tolden paa Trælafst til de Satter, der gælde for Trælafst, indført paa Kanada, og at ophæve Tolden paa Smer, Ost, Talg, Hø og en Mængde andre Artikler. Saavidt vides ere for Tiden følgende Toldsatter for Trælafst gjældende i England:

Bjælker og Rundlast pr. Load (50 engelske Kubikfod)	7 s. 6 d.
Do. Do. fra Kanada	1 - - -
Staaen Last og Splitted	10 - - -
Do. fra Kanada	2 - - -

Fra Stavanger skrives den 4de Februar: Ifølge nedenstaaende Beretninger har nu Fisket, begunstiget af det rolige Veir, taget en god Gang saavel i det søndre som i det nordre Distrikt. Daglig ankommer enkelte Ladninger til Bergen, men igaar og idag har Tilførselen været betydeligere, end for. Her i Byen er sidst betalt 8 Ort 18 $\frac{1}{2}$. Priserne paa Fiskevarene ere endnu temmelig høie, og ere idag endog stegne. Man anslaaer med et rundt Tal det Tab, som Stavanger i forrige Aar havde paa det faldte Sildekvantum, til 120,000 Spd. Uagtet dette Beløb ikke er saa ubetydeligt, synes det dog, som det ikke har været tilstrækkeligt til at bringe Sindesalterne ganske til Besindelse. Veiret, som hele Ugen har været stille og østligt med Frost, er inat gaaet over til Vest med Toveir og Regnbyger, dog er det fremdeles temmelig roligt.

Udlandet.

Sverige. Dalmanns Motion i Anledning af, hvorvidt Norges Storting og Regjering har Ret til uden Sveriges Medlemkomst at ophæve Statholdersposten i Norges Grundlov, og hvilken Motion efter de 3 Stænders (Alders, Præstes og Borgerstandens) Beslutning blev oversendt til „Ekonomi-Utskottet,” er afgjort der med 11 mod 4 St. Voteringsforslaget var ifølge „Dagligt Allehanda” følgende: „Den, som vil, at Spørgsmaalet om Statholderspostens Af-

flaffelse skal være afhængigt af den Revision af For-
eningsbatten mellem Sverige og Norge, som er ble-
ven begjæret hos H. M. Kongen, eller, hvis denne
ikke kan bifaldes af H. M., Anmodning gøres
om, at Spørgsmaalet om Statholderpostens Afskaffelse
maa blive afgjort i sammenfat i svenskt og norsk
Statsraad, — voterer Ja, og den, som ikke vil dette,
voterer Nei. Vinder Nei, saa skal Hr. Dalmanns
Motion ikke foranledige nogen Foranstaltning fra
Spanernes Side.

Danmark. Den danske Premier- og Justits-
Minister, samt midlertidig Minister for Holsten og
Lauenburg, Kammerherre Rotvitt, døde d. 9de d. M.
pludselig af et Slagtilfælde. De øvrige Medlem-
mer af Ministeriet indgave derfor strax sin Afskeds-
ansøgning, som antoges af H. M. Kongen.

England. I Underhusets Møde d. 7de d. M.
meddelte Lord J. Russell paa et Spørgsmaal af
Hr. Hamilton, at England har gjort Frankrig 4
Forslag med Hensyn til Italien: 1) Østerrig og
Frankrig afholde sig fra Intervention. 2) Efter
Løsningen af det italienske Spørgsmaal trækker Frank-
rig sine Tropper bort saavel fra Rom, som fra de
øvrige Dele af Italien. Heller ikke i Venedig maa
nogen Intervention finde Sted; ingen europæisk Magt
maa gjøre Forslag angaaende Venedigs Regjering.
4) Sardinien sender ingen Tropper til Mellemitalien,
førend den mellemitalienske Befolnings Votum er
bekkendt. Bliver Votumet for Foreningen med Sar-
dinien, kan sidstnævnte sende Tropper derhen. Frank-
rig har antaget de tre første Forslag med nogle Mo-
difikationer i Tidsbestemmelsen; det sidste Punkt vilde
det nærmere drøfte. Østerrig har endnu ikke svaret
direkte; Grev Rechberg har erklæret, at han ikke
kan antage Forslagene, førend han har indhentet
Keiserens Befalinger; saameget kunde han imidlertid
sige, at Østerrig vel ingenlunde anerkjender den nu-
værende uregelmæssige Tilstand, men at det heller
ikke har ifinde at sende Tropper til Italien, men
vil indskrænke sig til at forsvare sit eget Gebet. De
fire Forslag ere ligesledes meddelte Rusland og Preus-
sen. Rusland har endnu ikke svaret. Preussens
Svar er undvigende. Der er al Grund til at tro
paa en fredelig Udsejning.

— Det ministerielle Blad Morningspost skriver
under 9de d. M., at der i Overhuset ei er bleven
ansført nogen Grund, som kunde tale mod Savoyens
Forening med Frankrig; Savoyen har allerede under
Louis Philips ønsket Foreningen. Savoyen betrag-
ter Turin som et fremmed Herredømme, ligesom Bom-
bardiet ansaa Wien.

Spanien. Den 4de d. M. angreb Spani-
erne den marokkanske Hær, der tildels havde leiret
sig udenfor Fæstningen Tetuan, som de ogsaa holdt
besat. Marokkanerne bleve aldeles slagne; hele
Leiren (800 store Telte), Artilleriets Kameler og
hele det øvrige Krigs-Materiale faldt i Spaniernes
Hænder. Keiserens Brødre flygtede igjennem Tetuan
og overlode Fæstningen til dens Skjæbne. Dpfors-
dret til inden 24 Timer at aabne Portene for Sei-
erherrene, sendte Staden en Deputation for at bede
om Naade. De vilde, mauriske Krigshorder vare
paa god orientalsk Maade dragne igjennem Tetuan
med Ild og Sværd, myrdende og plyndrende; den

spanske Armees-Afdeling „Mios“ trængte uden Sværd-
slag ind i den angstede Stad, og bleve efter Om-
stændighederne modtagne af Deboerne med aabne
Arme. Tetuans Indtagelse gjorde et ubeskrivelig
godt Indtryk i Madrid, som illumineredes, hvorhos
Folket jublende strømmede til Residensstøttet. Hær-
føreren Marschal D'Donnell blev udnævnt til Hær-
tug af Tetuan og Grand af Spanien. Det Terræn,
paa hvilket Slaget stod blev skænket Marschallen som
Upanage. I Tetuan fandt Spanierne 50 Kanoner.

Gaardsregnskab for den norske Bonde

med et sammenhængende 3aarigt Regnskab
over navngivne Gaard

af
Schroder,

er færdigt fra Pressen i Slutningen af Februar
1860. Bogladepris 36 $\frac{1}{2}$.

Udenbys Subskribenter og Subskribentsamlere
anmodes om i betalte Breve at indsende Betaling-
en for Bogen, 30 $\frac{1}{2}$, samt Pakkepostomkostninger,
forsaa vidt den ei kan afleveres til Kommissionerer
i Christiania. Det formeget Indbetalte tilbage-
sendes med Bogen.

Adresse: Schroder paa Boll i Berum.

Bærums og Afters Landboforening afhol-
der Møde i Sandvigen Lørdagen den 2de
Februar Kl. 5 Eftermiddag.

Bestyrelsen.

Norsk Fiske-Guano.

Det norske Fiskeguano-Selskab har overdraget
sit Udsalg for det søndenfjeldske Norge til Under-
tegnede.

Prisen paa den norske Fiskeguano er 2 $\frac{1}{2}$ Spd.
pr. Centner og sælges i Cæffe indeholdende 2 $\frac{1}{2}$
Centner; for Emballagen beregnes 20 $\frac{1}{2}$, saaledes
koster en Sæt 6 Spd. 50 $\frac{1}{2}$; den leveres frit til
Jernbanen eller ombord herheds.

Den Anerkjendelse, dette Gjødningsstof har
vundet i Udlandet, idet et meget betydeligt Part
i sidste Høst er solgt dithen — og de heldige Re-
sultater, man allerede her har opnaaet ved sammes
Brug, saavel til Vaar- som Høstfæd, turde være
den bedste anbefaling og give Haab om, at vore
Landmænd vilde lade dette fortrinlige Gjødnings-
stof komme vort eget Jordbrug tilgode.

Christiania den 19de Januar 1860.

J. H. Frølich,
Kirkegaden No. 34.

Fra Malendals Benmølle ved Bergen leveres:

Svovelsyrede Ben a 4 $\frac{1}{2}$ pr. \mathcal{R} .

Dampede pulveriserede Do. a 3 $\frac{1}{2}$ pr. \mathcal{R} .

Do. finknuste Do. a 2 $\frac{1}{2}$ pr. \mathcal{R} .

Raa pulveriserede Do. a 3 $\frac{1}{2}$ pr. \mathcal{R} .

Do. finknuste Do. a 2 $\frac{1}{2}$ pr. \mathcal{R} .

Fougner & Christie.

Ægte peruansk Guano i Sække paa omring 160 $\text{\$}$ til 3 Epd. 16 $\text{\$}$ for 100 $\text{\$}$.

Svovelsyrede Benpulveriserede do. } fra Hr. S. Mallings
Finknuste do. } Benmølle til Fabrik-
Grovnuste do. } priser: 4-3-2 og
1 1/2 $\text{\$}$ pr. $\text{\$}$.

Chilifalpet til 6 $\text{\$}$ pr. $\text{\$}$.

Nyt Græsfrø:

Schlesiske Rød-Kløver

Do. Hvid-Kløver

Miskke-Kløver

Timothei

} til billige Priser

fælges af Joh. P. Olsen i Christiania.

Norsk Fiskeguano i Matter paa 2 1/2 Centner sælges til den af Selskabet ansatte Pris 2 Epd. 60 for 100 $\text{\$}$ med Tillæg for Emballage 20 $\text{\$}$ pr. Matte ved Joh. P. Olsen i Christiania.

Damp-, Træffe-, Hakkelse- og Turnipsmaskiner samt diverse andre Maskiner sælges billig i Jakobsons Maskinværksted, Torvegaden.

Faste Eiendomme.

Følgende Eiendomme har Undertegnede at sælge:

- 1 Landeieendom i østre Aker, 5/8 Mil fra Byen, indeholdende ca. 200 Maal dyrket Jord;
- 1 Do. 3/4 Mil fra Byen, ogsaa i østre Aker. Denne indeholder omtrent 150 Maal dyrket Jord og en betydelig Udmark, samt Skov til Husbehov;
- 1 Do. paa Ladegaardsøen, vel bebygget og ca. 160 Maal stor.

J. Gamborg, Dverretsfagfører,
Griffens Gaard ved Youngstorvet.

Landeieendom tilsalgs.

Gaarden Matr.-No. 69, L.-No. 98 a, Herfæter i Trykstad, af Skuld 7 Daler 2 Ort 21 Skill., er tilsalgs. Eiendommen, der er beliggende ved en smuk Indsø, har et opdyrket Areal af omtrent 678 Maal og tilstrækkelig Skov og Havn. Der er Afgang til med ringe Beføstning at opdyrke en meget betydelig Strækning. Eiendommen er ualmindelig letbrugt og har en fortrinlig Jordbund. Salget er overdraget

Dverretsfagfører Michelet.

Gaardsalg.

En udmærket god Gaard, af Skuld 12 Daler 1 Ort 21 Skill., med god Havn, Skov til Husbehov og noget til Salg i Fæhagen, sælges til billig Pris og paa gode Konditioner. Gaarden, hvis Jordvet gaar lige ned til Bormen, er beliggende omtrent 1 1/2 Fjerding fra den kongsvingerse Jernbane i Møss. Reflekterende ville behage at

melde sig til Kjøbmand C. Moe, lille Strandgade No. 3 i Christiania.

Skove til Udhugst.

- Advokat Birch har i Kommission at sælge:
- 1) Skovstykker af Gaardene Brandsrud, Skudum, Kragemo og Åsmyr i Laurdal, i Jarlsberg, paa vestre Side af Lougen, til Udhugst indtil Aaret 1871. I Salget medfølger Ret til at opføre et Sagbrug paa Brandsrud samt til at udgrave Kærnet østenfor Åsmyr-fæteren. I disse Skove ere Elvene rensede, Mineringer foretagne og Damme opførte. Naar ikke Hugsten forceres, er Flodningen let.
 - 2) Gaarden Rosos Skov i Laurdal, paa østre Side af Lougen, til Udhugst indtil 1ste Januar 1867 af al Furu og tilbels Gran. I Salget medfølger Ret til Benyttelse af et Sagbrug. Fra denne Skov drives med Hest lige til Lougen.

Skove.

En Del betydelige og frodige Skove, hvori formentlig kan hugges over 100,000 Tylter Lommer, er tilsalgs. Flodbare Elve gennemstrømme Skovene, som tilbels ligge kun faa Mile fra Søen. I Handelen kan medfølge et betydeligt Jordegods samt Sagbrug. Prisen er overmaade billig og Konditionerne kunne ganske lempes efter Omstændighederne. Nærmere Oplysninger meddeles af Dverretsfagfører Gaarder, Storgaden No. 24.

Christiania Kornpriser.

Indenlandsst

Hvede, 3 1/2 a 5 Epd. Intet solgt.
Rug, 16 $\text{\$}$ a 17 $\text{\$}$
Byg, 12 $\text{\$}$ 12 $\text{\$}$ a 3 1/2 Epd.
Havre 8 $\text{\$}$ a 9 $\text{\$}$ 12 $\text{\$}$.

Udenlandsst

Rug østersøst 4 Epd. 12 $\text{\$}$.
Rug dansk 19 $\text{\$}$ a 19 $\text{\$}$ 12 $\text{\$}$.
Byg 2radigt 17 $\text{\$}$.
Erter 4 1/2 Epd.
Hvede 5 1/2 Epd. a 6 Epd.

Christiania Fiskepriser.

Stib, Kjøbmd. 6 a 6 1/2 Epd. pr. Td.
Stib, stor Mid. 5 1/2 Epd. pr. Td.
Stib, smaa do. 5 Epd. pr. Td.
Stib, stor Christ. 3 3/4 a 4 Epd. pr. Td.
Stib, smaa do. 12 a 13 $\text{\$}$ pr. Td.
Storset 1 Epd. a 1 Epd. 12 $\text{\$}$ pr. Bog.
Middelsset 3 $\text{\$}$ 12 $\text{\$}$ a 4 $\text{\$}$ pr. Bog.
Smaaset 3 $\text{\$}$ pr. Bog.
Rødstær 8 $\text{\$}$ pr. Bog.

Følgebld til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.